

שנה ט' גליון ש'

פרשת יתרו תשפ"ה

זמני עיה"ק ירושלים תובב"א:

הדלה"נ: 4:49 \ צאת השבת [ר"ת] - 6:43

פניני הרמז

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובב"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

פניני רבינו:

לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא כי לא ינקה וגו'. (כ. ז.), בכמה מקומות הפליגו חז"ל על גודל חומרת איסור זה של לא תשא, ובכלל זה איסור הוצאת שם שמים לבטלה. ומסופר על הארמו"ר הגה"ק בעל דברי יואל מסאטמאר זיע"א, שלפני נטילת לולב היה מרבה בתחינות ובקשות והיה אומר כל ה'יהי רצון' וכו' וכו', אך לבסוף נטלו ולא בירך את הברכה כלל, וכל זה מפני פחד החטא פן האתרוג הוא חשש מורכב, ונמצא עובר א'לא תשא'.

(מתוך שיעור החומש שנת תשנ"ז לפ"ק - כתבי תלמידים)

אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי. (יט. ד.), שמעתי כי טבע הנשר להתרומם לגובה בעליה ישרה שלא כאשר העופות שעליתם בשפוע בהדרגה, ונראה לפי"ז כי נאמר כאן רמז לישראל שהקב"ה הגביהם בפעם אחת למעלה ממדרגתם כמו שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל, וזמש"כ הגר"א ז"ל בפירושו לשיר השירים עה"פ לא ידעתי נפשי שמתני מרכבות עמי נדיב מהיסח הדעת שמוני במרכבות של נדיבים כמש"כ מקים מעפר דל מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים ע"כ.

וכן כתבו בספרים הקדושים שבליל סדר אדם יכול להתרומם למעלה ממדרגתו ואמר לי מחותני הגה"צ ר חיים אריה ערלאנגער זצ"ל רמז נאה ע"ז [ואולי אמרו בשם האריז"ל], כי לשון 'סד"ר' הוא סוד דרוש רמז היפך המורגל פרדס, שצריך להתחיל בפשט וממנו לרמז דרוש סוד. ונמצא זה מרומז כפסוק ואשא אתכם על כנפי נשרים כמו שנת'.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"ב)

* * *

פניני רבינו - בהלכה:

וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל עמו וגו'. (יח. א.), איתא בגמרא מה שמועה שמע ובא ונתגייר ר' יהשע אומר מלחמת עמלק שמע ר"א המודעי אמר מתן תורה שמע ר"א אומר קריעת ים סוף שמע וכולהו דרשי מקראי עיי"ש, והנראה שהם ג' הענינים שצריכים לומר למי שבא להתגייר כדאיתא ברמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק ט"ז, היוצא מדבריו שאומרים לו וכי אין אתה יודע שישראל סחופים ודוויים וכו' ואם קיבל אומרים לו תדע שישראל יתקיימו והעכו"ם יאבדו ומודיעים לו עיקרי הדת והמצוות עיי"ש, והנה לפי"ז מתבאר שפיר עפ"י גמרא הנ"ל, דמ"ד מלחמת עמלק שמע הוא שידע שישראל סחופים ודוויים ע"י עמלקים שבכל דור ודור ומ"ד קרי"ס שמע הוא כנגד הידיעה שישראל יתקיימו ועכו"ם יאבדו ומ"ד מתן תורה שמע הוא כנגד הודעת עיקרי הדת והמצוות, וע"כ שפיר בא ונתגייר.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

* * *

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "נפשי יצאה בדברו"

[מתוך ספר בית אב שיחות מועדים לחג השבועות - נשאו רבינו בשנת תש"נ לפ"ק]

[אם כי פי' הרמב"ם בהלכות ספר תורה (פ"ז ה"א) שר"ל כתבו תורה שיש בה שירה זו שירת האזינו, וזה מחייב כתיבת ס"ת כי לא נכתבת מגילות מגילות, אבל סוף סוף נאמרה מצות כתיבת ס"ת מחמת שירה שבה, ולא עוד אלא לימוד התורה עצמו הוא שירה, כדאיתא ברמב"ם הלכות תלמוד תורה (פ"ג הי"ג) ז"ל: אמרו חכמים (והוא במדרש רבה) אין כחה של תורה אלא בלילה שנאמר קומי רוני בלילה וכל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד משוך עליו ביום שנאמר יומם יצוה ד' חסדו ובלילה שירה עמי תפלה לקל חיי (ויעויין במש"כ מרן הגרי"ז זצ"ל על הפסוק הזה בתהלים, שהתורה היא שירה), הרי התורה עצמה רינה ושירה].

ואמנם כן הוא, כי התורה היא שורש נפשותיהן של ישראל, ואיתא במאמר 'דרך עץ חיים' לרמח"ל (בד"ה והנה בהיות השלהבת) כי בתורה ששים רבוא פירושם כנגד ששים רבוא נפשותיהן של ישראל, וברמב"ן (דברים לב. מ.) מבואר כי באותיות התורה מרומזים

בגמרא שבת (דף פח:): ואריב"ל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצתה נשמתן של ישראל שנאמר נפשי יצאה בדברו ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן דיבור שני היאך קיבלו הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה"ע"כ, להבין מעט מאמרם ז"ל למה יצאה נשמתן והחזירן, באשר נבין סוד ענין נפשותיהן של ישראל. הנה דברנו כבר בפרשת שירה כי ענין שירה שנחשב כל כך בתורה, הוא שירת הנפש, וכמש"כ הללי נפשי את ד' (תהלים קמו. א.), כי בזמן שנתמלאה תאוות נפשו של אדם והוא מתענג בה, הוא משורר, וממילא השירה האמיתית מעידה על תאוות נפשו של אדם, ועל זה נאמר אנכי אשירה.

ואכן מצינו שגם התורה נקראת שירה, וכמש"כ "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת", אשר זוהי מצות עשה של כתיבת ס"ת

מחייהו" [וגם עמי הארץ אינם חיים כי אם ע"י דיבוקם בתלמידי חכמים כדאיתא שם], ומבואר בביאור נפלא מאמרם ז"ל בזה שאכן נפשם יצאה בדברו, אבל דיבורו ית' גופא היא התורה חזר והחיה אותם.

נמצא בזה כיצד צריך להיות לימוד התורה, צריך שתהא הלימוד בנפשו של האדם, וכמש"כ בכל נפשך, ונזכר אני שפעם שאל אותי דודי הגה"צ רבי עמרם (בלוי) זצ"ל מה הנך עושה, אמרתי לו אני לומד, ענה לי: גם בלימוד התורה צריך לקיים בכל נפשך!

ואכן לימוד זה הוא שתהיה הבנת התורה בחינת קיום תאוות נפש, תורתך שעשועי, וזהו העוסק בתורה בלילה, שהזכיר הרמב"ם נפשי אויתך בלילה, זהו תורה שהיא בחינת רינה ושירה כדאיתא ברמב"ם, שהמרגיש בנפשו שאכן לכך נוצר, ואחת שאלתי אותה אבקש, ועיקר הבקשה והרצון הוא בנפש, כמש"כ רש"י בפרשת תולדות אם יש את נפשכם, רצונכם.

וסימנא מילתא בזה ראיתי הערה בשם הרבי שמחה זיסל זצ"ל במה שאמרו עה"פ אנכי מצוך היום, שבכל יום יהא בעיניך כחדשים כדיוטגמא חדשה שהכל רצים לקראתה, היינו דיוטגמא חדשה, למה רצים לקראתה? מפני גודל התפעלות הנפשית שיצאה דיוטגמא חדשה, כן צריך שיהיה הלימוד בכל עת ושעה כדיוטגמא חדשה, שירגיש התפעלות הנפש מכל חידוש, ומכל קושיא ותירוץ, ואכן לפי הנ"ל שזהו מש"כ שם בכל נפשך והיו הדברים וכו' אנכי מצוך היום, אני בחינת נפש כאמור, חדשים בכל יום.

ומי שלומד בכל נפשו, ותורתו היא שירתו ורינתו ומרגיש שכן הוא, והוא שאמר הרמב"ם בסוף הלכות רוצח כי חיי חכמים בלי תורה כמיתה הם חשובים, כי התורה הינה מגמת חייו ושלמות נפשו, והיא השירה האמיתית למי שעוסק בה כראוי, וכמש"כ ועתה כתבו לכם השירה הזאת.

כל נפשותיהן של ישראל, ונראה כי זה ביאור "תורת ד' תמימה משיבת נפש", מי שאצלו התורה תמימה, גם נפשו תמימה, ומי שח"ו פוגע בתורה או אינו מאמין בדבר אחד שבה הרי זהו פגם בנפשו גופא, והוא ענין כריתות שנפשו נעקרת משרשה [וכן כתב בסידור גר"א עיי"ש על פסוק זה וז"ל משיבה אל מקורה העליון].

ובנפש החיים שער ד פרק ט"ו: האדם העוסק בתורה לאמיתה וכו' ומשיג לנשמה אצילה ממקום קדוש לפי ערך גודל עסקו ודבוקו בה וכו' וחד למלעי באורייתא לאשתדלא בה ולאפשא בכל יומא לתקנא נפשיה ורוחיה דכיון דבן נש אתעסק באורייתא אתתקן בנשמתא אחריו קדישא וכו', לכך נאמר הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך ע"כ.

ובשפת אמת ראיתי שכתב (ריש פרשת יתרו משנת תרל"ב) מה שאמרו ז"ל שקולה שבת כנגד כל התורה כולה, כי שבת הוא בחינת נפש כדכתיב וינפש [כמו שדרשו בגמרא ביצה (דף ו.) וי אבדה נפש], וכן התורה היא הנפש.

נתבאר בזה כי ההעמלה בתורה והדבקות בה הוא דביקות הנפש בשרשה - ואולי מרומז גם במאמרם ז"ל בגמרא סוף שבת (דף קה.): "אנכי נוטריקן אנא נפשא כתבת יהבית" - וע"כ נפשי יצאה בדברו.

ויש להמשיל זה במשל, אשר ידוע מי שמחזיק בידו גפרור בוער קטן, אם מקרבו לאש גדול נמשך האש הקטן אל הגדול ונבלע בו אבל אינו נכבה כי חוזר ונדלק מן הגדול, כן הנפש הישראלית מקבלי התורה, כשהקב"ה דיבר תורה שהוא שורש הנפשות נדבקו בה ויצאה, אולם מיד חזרה, כי הרי התורה גופא היא שהחזירה והחיה אותם כמשל הנ"ל, ויובן זה ביותר במה שאמרו החיה אותם בטל שעתיד להחיות המתים, ואיתא בגמרא שבת מהו הטל הזה, הוא גופא טל תורה, כדאיתא בגמרא כתובות (דף קיא:): "א"ל מקרא אחר אני דורש דכתיב כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו וכל שאין משתמש באור תורה אין אור תורה

הטוב כי לא כלו רחמיך

לרגל גליון ה-300 ומלאות 8 שנים תמימות לעריכתו!

עד הנה עזרונו רחמיך ולא עזבונו חסדיך, עלינו לשבח לאדון הכל על כל הטוב והחסד שגמל ושיגמול ושיגמול איתנו, ובפרט כאשר עומדים בגליון ה-300! ובה אנו סוגרים שנה נוספת של עריכת הגליון הנפלא "פניני הרמה", ונגמר המעגל של שמונה שנים רצופות שבהם הצלחנו בס"ד להביא לפני שלחן מלכים - מאן מלכא רבנן - מתורתו של האי גאונא צדיקא, ממלל רברבן, משיירי כנסת הגדולה, אשר שתל ה' ברוב רחמיז וחסדיו בכל דור ודור, ה"ה עט"ר מלכנו ורבינו הוד כבוד מרן ראש הישיבה שליט"א, וברוך השם הצמאון הולך וגובר בקרב בני התורה די בכל אתר ואתר, ופניות לאין ספור מגיעות לפתחנו, כדי לקבל לבתייהם דברי אלקים חיים, להאיר להם דרך ומסילה בחיים, בתקופת מחשכים בה אנו נמצאים, כספינה בלי קרבניט.

* * *

בד בבר אנו מודיעים לכל מנויי ולומדי הגליון הנפלא הלז, שמפני עומס הזמן של עורכי הגליון הקודמים שמסרו נפשם וזמנם ומאודם משך שמונה שנים הראשונים, הועבר תפקיד קודש זה לעורכים חדשים, אי לכך יתכן שעיצובו החיצוני וכן שמו של הגליון ישתנה, אך תוכן הדברים ימשיכו להשקות צמאי התלמידים מבארו הגדול ומייענותיו המתוקות דהו"כ רבינו הגדול שליט"א [כמו כן יתכנו שבמקרים מסויימים ישנו שוב אותם הדברים שכבר הובאו בשנים קודמות].

* * *

ובצאתנו מן הקודש נפרוש כפינו אל אבינו שבשמים, שמעשינו יהיו מרוצים לפניו תמיד, להגדיל תורה ויראה בעולם, וכה יתן וכה יוסיף תת כח להוד כבוד עט"ר מרן רבינו שליט"א להמשיך בעבודתו הקדושה, בהרבעת תורה ויראה לתלמידיו הרבים הפזורים על פני תבל, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, עדי נזכה לקבל פני משיח צדקנו ומלאה הארץ דעה את ה' בב"א.

מערכת "פניני הרמה"